

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5031/2024
20.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., Општина ..., чији је пуномоћник Биљана Дуњић, адвокат из ..., против тужене мал. ББ из села ..., Општина ..., чији је законски заступник њена мајка ВВ, а чији је пуномоћник Зоран Митић, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 467/23 од 05.12.2023. године, у седници одржаној 20.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужиоца и тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 467/23 од 05.12.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Прокупљу П2 100/2023 од 25.08.2023. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен прецизирани тужбени захтев тужиоца, па је одлучено да се мења правноснажна пресуда Основног суда у Прокупљу П2 179/2018 – П2 225/18 од 05.04.2019. године, у ставу 2. изреке, тако да гласи: "Уређује се начин одржавања личног контакта тужиоца са мал. ББ, његовом кћерком, на тај начин што ће се тужилац виђати са својом мал. кћерком у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад ..., сваког другог и четвртог петка у месецу у периоду од 8,00 до 9,00 часова". Ставом другим изреке, одлучено је да ће се након протекла периода од три месеца од дана успостављања виђања у контролисаним условима на начин одређен у ставу првом изреке пресуде, уредити начин одржавања личног контакта између тужиоца са мал. ББ на тај начин што ће иста код њега проводити сваку суботу у периоду од 11,00 до 16,00 часова, на тај начин што би тужилац мал. ББ преузимао испред куће у којој дете живи у ... и враћао је на исто место. Ставом трећим изреке, одбијен је део прецизираног тужбеног захтева тужиоца којим је тражио да виђа своју мал. кћерку на дан празника, за Божић, на други дан Ускрса, на дан крсне славе и други дан рођендана мал. ББ, тако што ће исту доводити својој кући. Ставом четвртим

изреке, одлучено је да поводом овог спора свака странка сноси своје трошкове поступка.

Апелациони суд у Нишу је, пресудом Гж2 467/23 од 05.12.2023. године, ставом првим изреке, одбио као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврдио пресуду Основног суда у Прокупљу П2 100/2022 од 25.08.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене да се тужилац обавезе да јој накнади трошкове одговора на жалбу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужена су изјавили благовремене ревизије, тако што тужилац пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужена због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужена је доставила одговор на ревизију тужиоца, захтевајући трошкове састава тог одговора.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11...18/20), у вези одредбе члана 202. Породичног закона ("Службени гласник РС", бр. 18/2005...6/2015) и одредбе члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23), па је утврдио да ревизије нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ни битне повреде одредаба парничног поступка на које тужилац неосновано у ревизији указује.

Према утврђеном чињеничном стању, мал. ББ рођена је ...2018. године из ванбрачне заједнице својих родитеља, која је трајала од октобра 2017.године до јуна 2018. године. Правноснажном пресудом Основног суда у Прокупљу П2 179/18, П2 225/18 од 05.04.2019. године, вршење родитељског права над мал. ББ поверено је мајци ВВ из села ..., која ће родитељско право вршити самостално, а начин одржавања личних односа оца са мал. дететом уређен је тако што ће тужилац виђати своју мал. кћерку два пута месечно у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад, сваког другог петка у периоду од 11,00 до 12,00 часова. Центар за социјални рад ... је у свом извештају бр. .. од 08.07.2022. године, навео да од периода доношења првостепене пресуде, виђање мал. ББ са тужиоцем није било редовно и да родитељи, с тим у вези, нису имали увек добру комуникацију. Приликом виђања оца са мал. ББ, дете је на почетку било ћутљиво и повучено, да би на крају виђања почело да се игра играчкама које је отац донео и да једе слаткише, међутим, није било емотивне везе између оца и детета. Дете је физички развијено у складу са календарским узрастом на ком се налази, а има проблема са очима, па јој је 2022. године оперисана диоптрија на оба ока. Мајка детета се у међувремену удала и има још једно дете, а ББ је срећна и задовољна у садашњој породици. Отац није био мотивисан за виђање и контакте са мал. дететом, осим у предвиђеном термину, а током 2022. године мал. ББ је видео четири пута. Тужилац је рођен ...1995. године и завршио је средњу ... школу, ... смер. Запослен је у циглани "ГГ" у ... и остварује лични доходак од око 39.000,00 динара. За

становање користи породичну кућу у којој живи са родитељима и братом. Услови за живот су прихватљиви, а АА има помоћ и подршку укућана. Мал. дете до сада није имало контакт са његовим родитељима и братом. Тужилац је процењен као родитељ који поседује родитељске компетенције и васпитне вештине да се адекватно стара о мал. детету и задовољи њене развојне потребе. Поседује стамбене и материјалне услове за боравак мал. ББ у породици оца. Процена стручног тима тог Центра је да је дете способно да борави један дан код оца и то прва три месеца суботом или недељом од 10,00 до 16,00 часова, а после три месеца отац би мал. ББ преузимао испред куће где дете живи са мајком у ..., суботом у 10,00 часова и враћао је у недељу у 16,00 часова на истом месту где је преузео дете. Указано је да је потребно да родитељи мал. ББ успоставе адекватну родитељску комуникацију, да једно друго информишу и обавештавају о свим важним развојним потребама, а у циљу најбољег интереса мал. ББ и очувања њеног психофизичког здравља. У допуни извештаја Центра за социјални рад ..., достављен је Налаз и мишљење водитеља случаја од 09.01.2023. године, у ком је наведено да је приликом виђења у просторијама Центра приметно да је однос између оца и детета хладан и неадекватан за однос оца и кћерке, није изграђена емотивна веза између њих, а мал. ББ не доживљава АА као оца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је у овом тренутку у најбољем интересу детета да њено виђење са оцем буде у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад, прва три месеца, нарочито имајући у виду узраст детета и чињеницу да је за њу отац странац, пошто није изграђена емотивна веза између њих, па мал. ББ не доживљава АА као оца. Због тога су нижестепени судови закључили да међусобни однос мал. ББ и тужиоца треба постепено изграђивати, имајући у виду да се мал. ББ није адаптирала да са оцем проводи време испуњено одговарајућим садржајем и разменом емоција. Међутим, ради изграђивања даљег односа тужиоца и мал. ББ, у интересу је детета да одржава контакт са лицима која су за њу од блиског значаја па је потребно проширити модел виђања, како би се на тај начин очувала и даље развијала емоционална повезаност оца и кћерке.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 3. став 1. Конвенције о правима детета (Закон о ратификацији Конвенције УН о правима детета "Службени лист СФРЈ"-међународни уговори, бр. 15/90, "Службени лист СРЈ" – међународни уговори, бр. 4/96, 2/97), прописано је да у свим активностима које се тичу деце, од примарног значаја је интерес детета, без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Државе чланице се обавезују да поштују право детета на очување свог идентитета, уључујући држављанство, име и породичне везе, како је то признато законом, без незаконитог мешања (члан 8. став 1.). На основу одредбе члана 9. став 3. Конвенције, право је детета одвојеног од једног или оба родитеља да редовно одржава личне односе и непосредне контакте са оба родитеља, осим ако је то у супротности са његовим најбољим интересом.

На основу члана 61. Породичног закона, дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи (став 1.). Право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета (став 2.). Смисао родитељског права прописан је одредбом

члана 67. тог Закона, тако што је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, јер је тако прописано одредбом члана 266. Породичног закона.

Законом није предвиђен најнижи или највиши обим контаката, већ их, у одсуству споразума родитеља, уређује суд у сваком индивидуалном случају, прилагођавајући модел виђања најбољем интересу мал. детета у складу са његовим развојним потребама као и животним приликама родитеља. Начин одржавања личних односа, уређен одлуком суда, може бити измењен ако је то потребно у интересу детета, према његовом узрасту, развојним, образовним, васпитним и социјалним потребама, као и ради стабилизације детета у психолошком развоју, са изградњом свести о дому, развијању навика и понашања на сопствено прихватљив начин, у режиму живота код једног родитеља и редовног одржавања личних односа са другим родитељем. Стручно мишљење органа старатељства суд је дужан да прибави и да га има у виду (члан 270. Породичног закона), али оно није опредељујуће за одлуку коју суд доноси на основу сопствене оцене свих околности које указују на најбољи интерес мал. детета.

Најбољи интерес детета је правни стандард и подразумева доношење одлуке на начин на који би дете за себе одлучило, када би за то било способно.

У конкретном случају, у време када је претходном одлуком уређен начин одржавања личних односа оца са мал. дететом, дете је имало шест месеци, док у време доношења првостепене пресуде има пет година, па су се, с тим у вези, прилике измениле. Самостално вршење родитељског права од стране мајке, обезбеђује да дете има континуитет боравка, доживљај сигурности, устаљеност у ритму и навикама, што је све неопходно за његов развој и афирмацију родитељске улоге мајке у скупу њених права и обавеза, док са друге стране, одржавање личних односа са оцем, по својој природи, претпоставља планирано виђање одређеног временског трајања, јер је то родитељ који не врши родитељско право. Очување блискости и емотивног односа детета са оцем несумњиво је потребно за његов правилан психофизички развој и успостављање породичних веза, као основног елемента појма породичног живота, гарантованог чланом 8. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, све у циљу добробити детета. Пошто тужилац и мал. ББ немају изграђену емотивну везу па мал. ББ тужиоца не доживљава као оца, правилан је закључак нижестепених судова да је нужно да мал. дете оца виђа у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад ... у периоду од три месеца. То је период у ком дете има могућности да боље упозна оца и са њим успостави емотивни однос који је неопходан да стекне потребно поверење у оца како би, потом, код њега мал. ББ проводила време од неколико сати у току дана, имајући у виду да тужилац, као родитељ, поседује родитељске компетенције и васпитне вештине да се адекватно стара о мал. детету и задовољи њене развојне потребе, а поседује стамбене и материјалне услове за боравак мал. детета код њега. Због тога парничне странке неосновано у својим ревизијама указују на погрешну примену материјалног права.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Трошкови ангажовања пуномоћника, адвоката, за састав одговора на ревизију туженој нису били потребни у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**